

Уважаеми гости, колеги, партньори от бизнеса, науката и публичния сектор,

Добре дошли на XXI Национален иновационен форум – платформа, която вече две десетилетия ни обединява в името на иновациите и конкурентоспособността на България. Днес се събираме в момент на дълбока трансформация, когато светът се прекроява, а нашата страна стои пред исторически предизвикателства. Затова и темата на този форум **„Иновации, икономическа сигурност и технологичен суверенитет“** – не е просто заглавие, а елемент от нашето преосмисляне на бъдещето.

Големият контекст: Светът, в който живеем

През 2025 г. светът навлиза в нова епоха, определена от три неразделни понятия: **икономическа сигурност, технологичен суверенитет и геостратегическо позициониране**. Старият модел на глобализация, основан на максимална ефективност и отворени граници, вече е история. На негово място се оформя свят на **„избирателна взаимозависимост“**. Днес веригите за доставки се скъсяват, инвестициите търсят „сигурни“ юрисдикции, а критичните технологии се разработват в кръг от доверени партньори. В тази нова реалност способността за иновация не е само двигател на растеж, а **условие за национално оцеляване и суверенитет**.

България, както и цяла Европа, трябва да бъде в сърцевината на този преход. Сблъскваме се с парадокса, че въпреки амбицията си да задава глобални регулаторни стандарти – примерно в областта на изкуствения интелект, зелената индустрия и цифровите пазари – Европа разполага с **регулаторна сила, но без достатъчна технологична база**. Липсата на собствена високопроизводителна изчислителна инфраструктура, зависимостта от чужди платформи с изкуствен интелект и стратегическите зависимости в енергийния преход ни поставят в уязвима позиция. Рисуваме да бъдем **консуматори, а не създатели** на критичните технологии на 21-ви век.

Българската пресечна точка: Предизвикателства и активи

Когато погледнем към нашата страна, картината е смесена, но изпълнена с възможности. Както подчертава докладът *Иновации.бг 2025*, България изостава от регионалните си партньори в ключови области като **инвестиции в човешки капитал и изкуствен интелект**. Това изоставане не е абстрактно – то се отразява в публичните дебати около бюджет 2026, в липсата на инвестиции в научноизследователска и развойна дейност, в нарастващата **криза на доверие в институциите** и в протестите срещу завладяването на държавата.

Но има и добра новина. България не започва от нулата. Разполагаме със сериозни активи:

- **Научна и технологична инфраструктура**, като тази във и около София Тех Парк.
- **Динамична ИКТ индустрия и добра цифрова свързаност.**
- Най-важното – **огромното желание и енергия на младите хора** да развиват кариери в предприемачеството и технологиите.

Въпросът пред нас е: Как да превърнем тези активи в двигател за **технологичен суверенитет и икономическа сигурност?**

Тук има три приоритетни направления за действие

Първо, **изкуственият интелект трябва да стане национален стратегически приоритет.** Не можем да си позволим да бъдем просто пазар за чужди модели. Трябва да инвестираме в изграждането на **изчислителна инфраструктура**, достъп до качествени данни и развитие на местни компетенции и модели. Това е въпрос на национална сигурност и икономическа независимост.

Второ, **енергийният и зеленият преход** трябва да се преосмислят като шанс за **иновационна индустриализация.** Не само да внасяме технологии, а да ги създаваме и произвеждаме тук. Предстоящото ни влизане в еврозоната трябва да се използва като **катализатор**, за да привлечем инвестиции именно в тези сектори.

Трето, трябва да **преодолеем фрагментацията в националната иновационна екосистема.** Науката, бизнесът и държавата трябва да говорят на един език – езика на **смели инвестиции, рисков капитал и публично-частно партньорство.**

Днес ще чуем изводите и оценките от доклада *Иновации.бг 2025* и ще дискутираме как да позиционираме България като **надежден партньор и иновационен център** в новата геоекономическа карта на Европа.

Вярвам, че имаме необходимия интелектуален капитал и воля за това.

Благодаря на всички партньори, които подкрепят този форум, включително Представителството на Европейската комисия в България и Фондация „Конрад Аденауер“.